

**COMPUTER TECHNOLOGIES APPLYING IN INTENDING TECHNOLOGY
TEACHERS TRAINING**

The didactic means of informative communication technologies which can be used by the teachers of Technology are considered in the article.

Problems aroused before informatization of higher education are focused in the research.

Based on the analysis of the curriculum and programs of higher educational institution the components influencing the effectiveness in the future teachers of Technology professional training using computer technology are identified.

The necessity of introducing into Technology teachers training using computer technologies in their future professional activity is grounded.

Key words: computer technologies, Technology teachers, informatization of higher education.

УДК 378:61

Н. В. Лобач

**ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ
ВИЩОГО МЕДИЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

У статті розглядається зміст поняття «педагогічна технологія», визначені структурні компоненти технології формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх лікарів.

Ключові слова: інформаційно-аналітична компетентність, педагогічна технологія, майбутній лікар.

Постановка проблеми, її зв'язок з важливими завданнями. Реформа вищої освіти в Україні вимагає глибокого осмислення, наукового досвіду у вирішенні проблем перспективи розвитку професійної підготовки майбутніх лікарів. У зв'язку з цим виникає необхідність впровадження принципово нових підходів до розробки технологій навчання, що максимально адаптовані до специфіки вищої медичної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми, виокремлення невирішених її частин. Різноманітні аспекти інформаційно-аналітичної діяльності розглядали вчені: О. Гайдамак, Є. Карпенко, О. Кобелев, П. Конотопов, О. Назначило, Н. Рижова, О. Скафа, Н. Сляднева, Р. Сорока, В. Чіркова та інші.

Проблемі розробки і впровадження педагогічних технологій в освітній процес присвячені наукові роботи вітчизняних та зарубіжних дослідників С. Гібсона, Б. Лихачова, М. Кларін, Г. Селевко, М. Махмутова, В. Монахова, В. Юдіна, К. Ярьсько та ін. Однак, проектування та обґрунтування технології формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх лікарів не знайшло належного висвітлення у сучасній теорії та методиці професійної освіти.

Отже, **метою статті** є визначення сутності поняття «педагогічна технологія», теоретичне обґрунтування технології формування інформаційно-аналітичної компетентності

майбутніх лікарів у освітньому середовищі вищого медичного навчального закладу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Збільшення інтересу до педагогічних технологій у вищому навчальному закладі Ю. Коняхіна пояснює наступними причинами:

1. Завдання, що ставляться перед вищими навчальними закладами, передбачають розвиток не тільки теоретичних досліджень, але й розробку питань технологічного забезпечення навчального процесу. У теоретичних дослідженнях відбувається формулювання законів, побудова теорій і концепцій, у той час як прикладні дослідження аналізують саму педагогічну практику, акумулюють наукові результати.

2. Класична система освіти з її сформованими закономірностями, принципами, формами і методами навчання не завжди оперативно реагує на наукове обґрунтування нових ідей, підходів, методик навчання.

3. Перехід від екстенсивної до інтенсивної організації навчання, тобто до досягнення вищих результатів на основі використання новітніх досягнень педагогіки, психології, інформатики.

4. Зростання наукоємності проектів і моделей навчальної діяльності, заснованих на моделюванні професійних ситуацій, на оволодінні професійним досвідом в умовах навчально-освітнього процесу вищого навчального закладу і, як наслідок – необхідність формування професійного мислення, активності й самодіяльності студента.

5. Можливість експертного проектування технологічного ланцюжка процедур, методів, організаційних форм взаємодії тих, хто навчає і тих, хто навчається, що забезпечує гарантовані результати навчання у вищому навчальному закладі.

У плані визначеності терміну та класифікації поняття «педагогічна технологія» існує велика кількість розробок.

Слово «технологія» походить від грецьких слів *techne* – мистецтво, майстерність і *logos* – вчення. Тому термін «педагогічна технологія» у буквальному перекладі означає вчення про педагогічне мистецтво, майстерність [1].

На думку Б. Лихачова, педагогічна технологія – це сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і компонування форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів, та є організаційно-методичним інструментарієм педагогічного процесу [4].

В. Монахов вважає, що педагогічна технологія – це продумана у всіх деталях модель спільної педагогічної діяльності з проектування, організації та проведення навчального процесу з безумовним забезпеченням комфортних умов для учнів і вчителя [5].

Л. Качалова стверджує, що педагогічна технологія – це сукупність форм, методів, прийомів і засобів передачі соціального досвіду, а також технічне оснащення цього процесу.

На думку Р. Піонової педагогічна технологія – це чітко організована, продумана у всіх деталях модель спільної діяльності викладача й студентів, яка включає планування, організацію, аналіз, підведення підсумків цієї діяльності [6].

Ґрунтовним на нашу думку є підхід Г. Селевка, який наводить чимало визначень поняття «педагогічна технологія», але сам автор визначає, що вона є змістовним узагальненням, і вбирає в себе зміст усіх визначень різних авторів, і може бути представлена наступними аспектами:

- науковим: педагогічні технології – частина педагогічної науки, вивчає і розробляє цілі, зміст і методи навчання та проектує педагогічні процеси;
- процесуально-описовим: опис (алгоритм) процесу, сукупність цілей, змісту, методів і засобів для досягнення планованих результатів навчання;
- процесуально-дієвим: здійснення технологічного (педагогічного) процесу, функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних педагогічних засобів.

Кожна педагогічна технологія, на думку Г. Селевка, повинна дотримуватися наступних вимог методології:

- 1) концептуальність (повинна спиратися на певну прогресивну наукову теорію);
- 2) системність (повинна мати всі ознаки системи: логіку процесу, взаємозв'язок усіх частин, цілісність);
- 3) керованість (діагностичне цілепокладання, планування, проектування процесу навчання, поетапної діагностики, варіювання засобами і методами з метою корекції результатів);
- 4) ефективність (повинна бути ефективною за результатами і оптимальною за витратами, гарантувати досягнення певного стандарту навчання);
- 5) відтворюваність (можливість відтворення з гарантією достатньо високого рівня її ефективності).

Отже, спираючись на роботи вітчизняних і зарубіжних дослідників та зважаючи на специфіку нашого дослідження, ми можемо визначити, що педагогічна технологія формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх лікарів – це модель спільної діяльності викладача і студента, що визначає сукупність методів, форм, прийомів і засобів, які планомірно застосовуються для формування інформаційно-аналітичних умінь у процесі професійної підготовки майбутніх лікарів шляхом підвищення ефективності освітнього процесу за рахунок його максимальної оптимізації.

Під час проектування педагогічної технології ми повинні враховувати, що структура її інваріантна і повинна містити три базові блоки:

- 1) змістово-цільовий блок – передбачає визначення й обґрунтування мети технології, визначення кола завдань, які необхідно вирішити під час досягнення поставленої мети, методологічні підходи, принципи і педагогічні умови формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх лікарів;
- 2) операційно-технологічний блок – містить змістовні елементи досліджуваного процесу, що реалізуються через послідовність етапів, кожен з яких має свою мету і формує відповідний компонент інформаційно-аналітичної компетентності;
- 3) результативно-корегуючий блок – передбачає експертну оцінку результатів, що досягаються за критеріями, які визначені відповідно до функціональних компонентів інформаційно-аналітичної компетентності.

Отже, мета технології є – формування в освітньому середовищі вищого медичного навчального закладу інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх лікарів.

Дана мета виходить з державного замовлення і соціальної потреби суспільства у кваліфікованих, компетентних фахівцях, а також з нормативних документів ДСВО, ГСВО, ОКХ, ОПП.

Для реалізації поставленої мети вирішуються наступні завдання:

- визначення й укріплення стійкого інтересу до майбутньої професійної діяльності;
- розвиток професійно-значущих особистісних якостей майбутнього лікаря;
- формування системи професійних знань, умінь і навичок, інформаційно-аналітичного мислення.

В основі даної технології покладені провідні методологічні підходи, щодо організації професійної освіти: компетентнісний, діяльнісний, особистісно-зорієнтований, системний, середовищний.

Поряд з методологічними підходами, в основу проектування технології формування інформаційно-аналітичної компетентності покладено принципи: системності і послідовності, проблемності, зворотного зв'язку, активності і самостійності, наповненості, відкритості освітнього середовища.

Успішність реалізації технології в навчальному процесі визначається *педагогічними умовами*:

- створення позитивної мотивації у майбутніх лікарів до отримання додаткових знань;
- використання активних форм, методів навчання, новітніх засобів, упровадження особистісно-зорієнтованого підходу, що сприяє формуванню інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх лікарів;
- поетапне включення студентів-медиків у самоосвітню інформаційно-аналітичну діяльність;
- створення відкритого освітнього середовища.

Під час проектування педагогічної технології велика уваги була приділена її змісту. Зміст технології формування у майбутніх лікарів інформаційно-аналітичної компетентності згідно обраних підходів будемо будувати, спираючись на навчальний план, що створений на основі Галузевих стандартів вищої освіти (ГСВО) України фахівців за спеціальностями 7.110101 – «лікувальна справа», 7.110104 – «педіатрія», 7.110105 – «медико-профілактична справа» у вищих навчальних закладах III – IV рівнів акредитації України для освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» з кваліфікацією «лікар». Навчальний план складається з декількох блоків: дисципліни гуманітарної і соціально-економічної підготовки, природничо-наукової і професійної підготовки.

Зазначимо, що активна переробка інформації студентам необхідна у змісті будь-якого навчального предмета. Це означає, що самостійна, навчальна, наукова інформаційна діяльність майбутніх лікарів є невід'ємною складовою навчального процесу на будь-якому етапі й при будь-якій формі організації (лекційні, семінарські і практичні заняття, позааудиторна робота та ін.).

Цілеспрямоване формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх лікарів можливо здійснювати у процесі вивчення дисципліни «Медична інформатика». Але в результаті проведення дослідження проблеми розвитку інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх лікарів засобами «медичної інформатики» ми прийшли до висновку, що дана дисципліна не дозволяє у повному обсязі формувати інформаційно-аналітичну компетентність. Оскільки, як правило, перевіряється результат інформаційної діяльності студентів, а не сам процес: знаходити інформацію з різних джерел, виділяти у ній головне й другорядне, аналізувати, впорядковувати, систематизувати та структурувати

дані і знання, уміти їх інтерпретувати, передбачати наслідки прийнятих рішень. Тому, для більш повного засвоєння всіх аспектів інформаційно-аналітичної компетентності нами розроблено спецкурс «Основи інформаційно-аналітичної діяльності майбутнього лікаря», який дозволяє систематизувати і поповнити вже отримані знання студентів на попередніх етапах навчання та забезпечує формування у майбутніх лікарів потребу до професійного самовдосконалення. Матеріали зазначеного спецкурсу входять у електронний навчально-методичний комплекс (ЕНМК). Під ЕНМК будемо розуміти сукупність технічних, програмних засобів, які призначені для подання структурованого навчального матеріалу з дисципліни «Медична інформатика» і вміщає у себе додаткові елективні модулі для вдосконалення набутих інформаційно-аналітичних знань, умінь та навичок. ЕНМК забезпечує управління з боку викладача навчально-пізнавальною діяльністю майбутніх лікарів під час реалізації основних освітніх програм вищої професійної освіти, а також проведення контролю та самоконтролю.

Таким чином, зміст технології формування інформаційно-аналітичної компетентності складає цілісну систему, яка з одного боку відповідає загальним вимогам підготовки сучасного фахівця, з іншого – сприяє цілеспрямованому формуванню інформаційно-аналітичної компетентності.

У ході розробки технології формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх лікарів нами була реалізована певна послідовність етапів практичної підготовки студентів в операційно-технологічному блоці. Кожен етап виводить студента на належний рівень готовності до виконання інформаційно-аналітичної діяльності і формує відповідний компонент інформаційно-аналітичної компетентності (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-аналітичний, діяльнісно-технологічний, оцінно-рефлексивний).

I етап. Підготовчий етап технології – початково-діагностичний, спрямований на розвиток мотиваційно-ціннісного компоненту інформаційно-аналітичної компетентності. *Мета* етапу – визначення початкового рівня сформованості інформаційно-аналітичних умінь, створення умов для виникнення у майбутніх лікарів позитивних ціннісних орієнтацій до виконання інформаційно-аналітичної діяльності, забезпечення мотиваційної готовності студентів до виконання майбутньої професійної діяльності, розвиток ціннісного ставлення до інформації, як до джерела знань.

Даний етап реалізується, по-перше через діагностику вхідного рівня знань умінь і навичок інформаційно-аналітичної діяльності (бесіда, анкетування, тестування), що дає можливість викладачу підібрати завдання відповідного рівня складності, а студенту – отримати орієнтацію щодо стратегії саморозвитку, таким чином забезпечується реалізація особистісно-зорієнтованого підходу. По-друге, через підвищення інтересу до майбутньої професійної діяльності, як готовності до вирішення професійних завдань, прагнення до творчого виконання своїх професійних функцій, спонукаючи студентів до здійснення пошуку нової значущої інформації тобто, виникає пізнавальний інтерес – як упевненість у необхідності поповнення знань і досвіду, а отже, у формуванні інформаційно-аналітичної компетентності.

Таким чином, професійний інтерес до виконання інформаційно-аналітичної діяльності проявляється:

- у постійному і самостійному здобутті знань;

- у поглибленому вивченні додаткової професійної літератури;
- у вдосконаленні умінь, навичок роботи з новітніми інформаційними технологіями.

Слід зазначити, що всі етапи формування інформаційно-аналітичної компетентності є взаємопов'язаними і взаємозалежними, тому формування ціннісно-мотиваційного компоненту інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх лікарів не обмежується рамками підготовчого етапу, а здійснюється постійно на кожному занятті шляхом доведення важливості набуття студентами інформаційно-аналітичних умінь і ефективності застосування їх у своїй освітній і майбутній професійній діяльності.

Методи, що використовуються для формування мотиваційної складової інформаційно-аналітичної компетентності є: бесіди, дискусії, роз'яснення, створення проблемно-пошукової ситуації, ігрові методи, метод case-study.

Форми: інтерактивні лекції, практичні, лабораторні, самостійні роботи.

II етап. Основний етап формування інформаційно-аналітичної компетентності реалізується через засвоєння системи знань, конкретних умінь і формування навичок пошуку й обробки отриманої інформації, що необхідні для продуктивної інформаційно-аналітичної діяльності і формує когнітивно-аналітичний, діяльнісно-технологічний компоненти інформаційно-аналітичної компетентності.

На даному етапі відбувається поглиблення і систематизація знань основ роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями, різноманітними видами інформації. Для цього конкретизовані завдання і визначені методи їх виконання, розроблено комплекс практичних робіт з поступовим переходом від репродуктивної до творчої діяльності студентів.

III етап. Заключний етап операційно-технологічного блоку реалізується через формування у студентів оцінно-рефлексивного компоненту інформаційно-аналітичної компетентності. Мета цього етапу – усвідомлення студентами значущості своєї інформаційно-аналітичної компетентності, рефлексія, підвищення самооцінки для подальшої творчої діяльності. На нашу думку, цей етап є не менш важливим, ніж попередні, оскільки самоаналіз майбутнього лікаря дозволяє йому побачити недоліки у своїй діяльності і слабкі сторони, які повинні бути враховані у подальшому.

Таким чином, на даному етапі технології у майбутніх лікарів формується позитивна мотиваційна складова інформаційно-аналітичної компетентності, вони здобувають знання, уміння і навички роботи з інформаційними джерелами, а саме: орієнтуватися в освітньому середовищі вищого навчального закладу; здійснювати ефективний інформаційний пошук і аналітико-синтетичну обробку інформації відповідно до професійних інформаційних потреб; грамотно використовувати нові інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності для підвищення її ефективності, відбувається рефлексія щодо виконання інформаційної аналітичної діяльності.

Заключним блоком технології формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх лікарів у освітньому середовищі вищих медичних навчальних закладах є результативно-коригуючий блок, який полягає у контролі й аналізі отриманих результатів.

У випадку, якщо поставлена мета технології формування інформаційно-аналітичної компетентності досягнена, ми можемо говорити, що майбутній лікар є конкурентоспроможним фахівцем із високим рівнем сформованості інформаційно-аналітичної компетентності, який здатен до цілісного бачення поставленої проблеми та її

аналізу, готовий творчо шукати нові шляхи для її розв'язання.

У якості критеріїв ефективності формування інформаційно-аналітичної компетентності ми виділяємо наступні:

- мотиваційний, показники якого є: активність студентів до виконання інформаційно-аналітичної діяльності; усвідомлення значущості інформаційно-аналітичної компетентності у майбутній професійній діяльності;
- когнітивний, показники якого виступають знання про сутність, зміст, методи та способи інформаційно-аналітичної діяльності у освітньому середовищі; знання норм інформаційної етики й інформаційної культури;
- діяльнісний, показники якого визначають рівень комп'ютерної грамотності, аналітичного мислення, наявність умінь і навичок пошуку, відбору, використання й презентації отриманої інформації;
- рефлексивний, показники якого визначають самооцінку власної інформаційно-аналітичної компетентності студентів; сформованість потреби до формування інформаційно-аналітичної компетентності.

Висновки та перспективи дослідження. Отже, технологія формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх лікарів у освітньому середовищі вищого медичного навчального закладу сприяє ефективній підготовці компетентних спеціалістів, оскільки особистий успіх кожного студента визначається тим, наскільки він виявиться адаптованим, підготовленим до виконання інформаційно-аналітичної діяльності, навчиться критично її оцінювати, приймати відповідальні рішення, а також умітиме творчо працювати з інформацією, в тому числі за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, тобто в цілому бути конкурентоспроможною особистістю на ринку праці.

Література

1. Зеер Э. Ф. Психолого-педагогическое обеспечение подготовки ремесленников-предпринимателей [Текст] / Э. Ф. Зеер, В. П. Воденикова, И. П. Доронин и др. – Екатеринбург : Урал. Гос. проф. – пед. Ун-т, 2001. – 233с.
2. Коняхина Ю. С. Проектирование и реализация технологии закрепления профессионального выбора будущих специалистов социальной работы : дис. ... канд. пед. Наук : 13.00.08 / Ю. С. Коняхина. – Тольятти, 2012. – 158 с.
3. Качалова Л. П. Педагогическая технология формирования риторической компетенции будущего учителя / Л. П. Качалова // Известия Уральского государственного университета. Сер. 1, Проблемы образования, науки и культуры. – 2009. – N 3 (67). – С. 52-56.
4. Лихачев Б.Т. Введение в теорию и историю воспитательных ценностей (теоретико-исторический анализ воспитательных ценностей) / Б. Т. Лихачев. – Самара : СИУ, 1997. – 84 с.
5. Монахов В. М. Технологические основы проектирования и конструирования учебного процесса / В. М. Монахов. – Волгоград : Перемена, 1995. – 152 с.
6. Пионова Р. С. Педагогика высшей школы : Учеб. пособие / Р. С. Пионова. – Минск.: Университетское, 2002. – 256 с.
7. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии / Г. К. Селевко. – М. : Нар. образование, 1998. – 256 с.

ТЕХНОЛОГИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ ВЫСШЕГО МЕДИЦИНСКОГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

В статье рассматривается содержание понятия «педагогическая технология», определены структурные компоненты технологии формирования информационно-аналитической компетентности будущих врачей.

Ключевые слова: информационно-аналитическая компетентность, педагогическая технология, будущий врач.

TECHNOLOGY OF FORMING INTENDING DOCTORS INFORMATION-ANALYTICAL COMPETENCE IN THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF MEDICAL EDUCATIONAL ESTABLISHMENT

The article considers the content of the concept «educational technology»; the structural components of the technology of forming information and analytical competence of intending doctors are defined.

Key words: information and analytical competence, educational technology, intending doctor.

УДК 378.4 (73) : 81

Н. О. Подолянська

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ШКОЛАХ США

У статті розглядаються історичні умови розвитку іноземної освіти у школах США середини ХХ – початку ХХІ століття. Зроблено огляд основних рекомендацій Президентської комісії з іноземних мов і міжнародної освіти щодо поліпшення якості вивчення іноземних мов у системі освіти Сполучених Штатів Америки. У статті аналізуються Державні стандарти з іноземної освіти у США. Автор акцентує увагу на огляді основних видів шкільних навчальних програм з іноземних мов і аналізі рівня їхньої ефективності.

Ключові слова: іноземна освіта, іноземна мова, критичні мови, державні стандарти, іноземне занурення.

Постановка проблеми. Президентські комісії, політики, впливові бізнесмени і освітяни США вже протягом тривалого часу висловлюють стурбованість з приводу низького рівня компетентності з іноземних мов серед американських громадян. Порівняно з іншими країнами Сполучені Штати Америки мають недостатньо ефективну мовну політику, тому американці просто не зацікавлені у вивченні іноземних мов. Лише 9 відсотків громадян США володіють однією іноземною мовою, тоді як європейців, які мають достатній для здійснення комунікації рівень іноземних мов і навичок, – 44 відсотка [1]. Як зазначив у своїй промові Леон Панетта, американський професор і політик, наприкінці ХХ століття Сполучені Штати Америки були можливо єдиною нацією у світі, де можна закінчити